

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

**ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΠΑ 2021-2027**

Δεκέμβριος 2019

Περιεχόμενα

- 1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ _____ 2**
- 2. ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΕΜΠΟΔΙΑ Η/ΚΑΙ ΑΣΤΟΧΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΔΕΙΧΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ _____ 16**
- 3. ΚΥΡΙΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΤΟΥΣ _____ 19**
- 4. ΑΝΑΓΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ Π.Ε.Π. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027 _____ 27**

1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (ΠΣΤΕ), με πληθυσμό 547.390 κατοίκους (ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011) αποτελεί την 6^η πληθυσμιακά περιφέρεια της χώρας. Η συνολική έκτασή της είναι 15.561 km² (2^η Περιφέρεια της χώρας μετά την Κεντρική Μακεδονία). Τα παραπάνω μεγέθη διαμορφώνουν μέση πληθυσμιακή πυκνότητα της τάξης των 35,8 κατοίκων/τετ.χλμ που είναι κατά πολύ χαμηλότερη από τον μέση πληθυσμιακή πυκνότητα της χώρας (82 κατοίκων/τετ.χλμ). Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας μεταξύ των δύο βασικών αναπτυξιακών πόλων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και η άμεση γειτνίασή της με τον πρώτο, της προσδίδουν σημαντικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα, ταυτόχρονα όμως αποτελούν και αιτίες δημιουργίας οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων, σημαντικών ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων που επιτείνει η αραιοκατοίκηση και η πληθυσμιακή αποδυνάμωση των ορεινών περιοχών.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η ΠΣΤΕ ακολούθησε την κρίση της ελληνικής οικονομίας. Το Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν από € 9,90 δις το 2010 (τρέχουσες τιμές, EUROSTAT 2017) σημείωσε διαρκή μείωση σε όλη την περίοδο 2010-15 για να διαμορφωθεί σε € 7,96 δις το 2015, ενώ η μικρή ανάκαμψη που σημειώνεται τη διετία 2016-17 (€ 8,55 δις το 2017) δεν αντισταθμίζει τις απώλειες εισοδήματος της προηγούμενης περιόδου. Το ΑΕΠ ανά κάτοικο διαμορφώνεται στην Περιφέρεια σε € 17.700 το 2010 (EUROSTAT, 2017), € 14.300 το 2015 και € 15.400 το 2017. Η αποδυνάμωση της Περιφέρειας, τόσο ως προς το σύνολο της χώρας όσο και ως προς την ΕΕ28 αντανακλάται και στην εξέλιξη του ΑΕΠ ανά κάτοικο σε όρους αγοραστικής δύναμης (PPS). Ειδικότερα, το ΑΕΠ/κάτοικο στην ΠΣΤΕ μειώνεται από 82 το 2009 σε 73 το 2010 για να υποχωρήσει περαιτέρω στο 61 το 2015, ενώ το 2017 διαμορφώνεται στο 62 σημειώνοντας πολύ μικρή βελτίωση (μ.ο. Ε.Ε. 100 PPS). Το ίδιο μέγεθος στο σύνολο της χώρας μειώνεται από το 94 το 2009 στο 85 το 2010 και περαιτέρω στο 69 το 2015 και στο 67 το 2017. Η οικονομική κρίση αντέστρεψε ουσιαστικά την σύγκλιση, που παρατηρήθηκε ως προς το εισόδημα σε προηγούμενες περιόδους, της Περιφέρειας τόσο με τη χώρα όσο και με την ΕΕ28.

Η διάρθρωση της Περιφερειακής οικονομίας ανά τομέα παραγωγής χαρακτηρίζεται από την **ισχυρή παρουσία του δευτερογενή τομέα** σε σημαντικά υψηλότερο βαθμό από ότι στο σύνολο της χώρας και η σχετική μικρότερη συμμετοχή του τριτογενή τομέα. Ειδικότερα, το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ) στο σύνολο της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Περιφέρειας το 38,1% προέρχεται από το δευτερογενή, έναντι 7,04% του πρωτογενή και 54,1%. Το ίδιο έτος τα αντίστοιχα ποσοστά για το σύνολο της χώρας είναι 17,0% για τον δευτερογενή έναντι 4,1% του πρωτογενή και 78,9% του τριτογενή. Σημειώνεται ότι στη διάρκεια των ετών της οικονομικής κρίσης η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στην Περιφερειακή Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σημείωσε μικρή άνοδο από το 35,7% το 2010 στο 38,1% το 2017.

Αντίστοιχο συμπέρασμα μπορεί να διατυπωθεί και ως προς τη διάρθρωση της απασχόλησης. Το 2016 το 19,3% της απασχόλησης στην ΠΣΤΕ αφορά στον πρωτογενή τομέα (έναντι 11,3% στη χώρα), το 21,8% στο δευτερογενή (έναντι 14,1% στη χώρα) και το 58,9% στον τριτογενή (74,5% στη χώρα).

Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη περιγραφή της θέσης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στο εθνικό και ευρωπαϊκό περιβάλλον ανά Στόχο Πολιτικής.

ΣΠ 1: Μία εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού

Η γειννίαση της Περιφέρειας με την Αττική αποτελεί τη βασική αιτία για την ύπαρξη μιας ισχυρής μεταποιητικής βάσης σε αυτή που όμως δεν παρουσιάζει ισχυρές ενδοπεριφερειακές διακλαδικές σχέσεις με εξαίρεση τον κλάδο μεταλλείων – μεταλλουργίας και είναι χωρικά συγκεντρωμένη. Στην ΠΣΤΕ είναι χωροθετημένες ορισμένες μεγάλες μονάδες του δευτερογενή τομέα, εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας, που συμβάλλουν στην απασχόληση και στην παραγωγικότητα της περιοχής, **αλλά δεν** αποτελούν τη βάση για την προώθηση της έρευνας και τη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και των καινοτομιών στον περιφερειακό παραγωγικό ιστό που παρουσιάζει σημαντική υστέρηση. Το 2017 στην Περιφέρεια λειτουργούσαν 3.088 μεταποιητικές μονάδες, ή το 4,8% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων μεταποίησης στο σύνολο της χώρας (EUROSTAT 2017) που απασχολούν 19.985 άτομα (6,23% των απασχολούμενων στη μεταποίηση στο σύνολο της χώρας).

Περαιτέρω, στο υπέδαφος της περιοχής υπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα ορυκτών πρώτων υλών, όπως βωξίτες, νικέλιο, μαγνησίτες και χρωμίτες, γεγονός που συνέβαλε στη δημιουργία δυναμικών μεταλλευτικών μονάδων εξόρυξης. Στην ΠΣΤΕ λειτουργεί το 10,27% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων εξόρυξης της χώρας (75 επιχειρήσεις το 2017). Η μεταποιητική δραστηριότητα συγκεντρώνεται στις ΒΙΠΕ (Θίσβης, Οινοφύτων-Σχηματαρίου-Τανάγρας, ΕΑΒ και Λαμίας) και στα ΒΙΟΠΑ (Χαλκίδας, Φθιώτιδας, Άμφισσας) της ΠΣΤΕ. Στην πραγματικότητα, ολόκληρη η ευρύτερη περιοχή Οινοφύτων-Σχηματαρίου-Τανάγρας, αποτελεί μία περιοχή υψηλής βιομηχανικής συγκέντρωσης αφού συγκεντρώνει τις περισσότερες από τις επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ. Οι εξαγωγές της ΠΣΤΕ αφορούν κυρίως στους κλάδους παραγωγής βασικών μετάλλων, τροφίμων και ποτών, μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών, μεταλλικών προϊόντων, παραγωγής κωκ, ανακύκλωσης και κατασκευής μηχανημάτων και μηχανικού εξοπλισμού.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις της Περιφέρειας έχουν άμεση πρόσβαση στα Ερευνητικά Ιδρύματα της Αθήνας, αφού η Περιφέρεια στερείται ερευνητικών Κέντρων ενώ μόλις πολύ πρόσφατα λειτουργούν πλέον Πανεπιστημιακά Τμήματα, μετά και την πρόσφατη αναδιάρθρωση του πλαισίου λειτουργίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ιδιωτική δαπάνη των επιχειρήσεων για E-T- K είναι υψηλή αλλά ουσιαστικά αφορά περιορισμένο αριθμό μεγάλων επιχειρήσεων. Το

καινοτομικό οικοσύστημα της Περιφέρειας είναι ατελές ενώ απουσιάζουν οι μηχανισμοί διασύνδεσης της ερευνητικής κοινότητας με τις επιχειρήσεις

Υστέρηση παρατηρείται στην ΠΣΤΕ όσον αφορά βασικές παραμέτρους του τομέα της **Έρευνας και Ανάπτυξης και Καινοτομίας**, καθώς και στον τομέα των ΤΠΕ. Το 2015 (EUROSTAT) η δαπάνη για έρευνα και ανάπτυξη αντιστοιχεί στο 0,54% του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (0,96% για τη το σύνολο της χώρας και 2,04% στην ΕΕ28 το ίδιο έτος). Είναι πάντως σημαντικό να σημειωθεί ότι 0,47% του ΑΠΠ στην ΠΣΤΕ (85% του συνόλου) αφορά σε δαπάνη για ΕΤΑ από επιχειρήσεις και το υπόλοιπο στις ερευνητικές δαπάνες Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων ενώ σε επίπεδο χώρας το ποσοστό της ιδιωτικής δαπάνης υπολείπεται σημαντικά του ποσοστού των δαπανών από το Δημόσιο τομέα. Σύμφωνα με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης η ΠΣΤΕ παρουσιάζει ικανοποιητικό αριθμό αιτήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε σχέση με τον αντίστοιχο εθνικό, ο οποίος υστερεί σημαντικά σε σχέση με την ΕΕ28.,

Με βάση τα στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (Έρευνα 2014-2016) το ποσοστό των **καινοτόμων επιχειρήσεων** στην ΠΣΤΕ ανέρχεται στο 58,42% του συνόλου των επιχειρήσεων, έναντι 57,21% του αντίστοιχου ποσοστού στο σύνολο της χώρας. Επιπλέον το ποσοστό των ΜΜΕ της περιφέρειας που εισάγουν καινοτομίες διαδικασίας ανέρχεται σε 45,92% (έναντι 44,3% στο σύνολο της χώρας) και εκείνων που εισάγουν καινοτομίες οργάνωσης ή marketing σε 46,74% (έναντι 46,34% στο σύνολο της χώρας).

Υστέρηση παρουσιάζεται και όσον αφορά τον τομέα των ΤΠΕ. Σύμφωνα με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, η ΠΣΤΕ παρουσιάζει μικρότερη χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, ενώ κατατάσσεται στην 9^η θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας, όσον αφορά τη διείσδυση του διαδικτύου. Στον τομέα της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης το ποσοστό των ατόμων που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για τις συναλλαγές του με το Δημόσιο ανέρχεται στο 67,09% (2017) παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2014 (69,92). Η Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής των ΤΠΕ στην ΠΣΤΕ εκτιμάται το 2014 σε 79,80 εκ €, ενώ υποχωρεί σε 76,36 εκ € το 2016. Ο αραιοκατοικημένος και αγροτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας καθιστά μη ανταποδοτική την χρηματοδότηση ευρυζωνικών δικτύων υψηλής ταχύτητας από τους ιδιώτες παρόχους

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, εκπονήθηκε και υλοποιείται η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) με κύριους τομείς προτεραιότητας την Αγροδιατροφή, την Βιομηχανία της Εμπειρίας (Τουρισμός – Πολιτισμός – Δημιουργική Βιομηχανία) και τον κλάδο του Μετάλλου και των Μεταλλικών Προϊόντων. Οριζόντιες προτεραιότητες της στρατηγικής αποτελούν η ενίσχυση των καθαρών – πράσινων τεχνολογιών, η ενίσχυση των ΤΠΕ και η ενίσχυση του Ανθρώπινου Δυναμικού στην Έρευνα. Η οξεία οικονομική κρίση που είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των δαπανών για Έρευνα, σε συνδυασμό με μία σειρά θεσμικούς και λοιπούς παράγοντες που αναφέρονται στη συνέχεια, συνέβαλλαν στην καθυστέρηση της υλοποίησης της στρατηγικής και συνακόλουθα στην καθυστέρηση επίτευξης των στόχων της ΠΣΤΕ και την κάλυψη της διαφοράς της από τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς δείκτες ως προς

βασικά μεγέθη του τομέα. Εν τούτοις, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ καταγράφεται μία αύξηση στην Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 στην ΠΣΤΕ, από 2.994 εκ. € το 2014 σε 3.116 το 2016.

Πολύ σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης υπάρχουν για την ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα. Η Περιφέρεια παρουσιάζει πολύ υψηλό ποσοστό απασχόλησης στον Πρωτογενή τομέα (18% έναντι 12% σε επίπεδο χώρας) και υψηλότερη του μέσου όρου συμβολή στην Περιφερειακή οικονομία (8% η συμμετοχή του πρωτογενή στην περιφερειακή ΑΠΑ έναντι 4% σε επίπεδο χώρας). Η στροφή από τις βιομηχανικές καλλιέργειες στην παραγωγή τροφίμων) η ενίσχυση της κτηνοτροφίας η αύξηση του ποσοστού μεταποίησης και τυποποίησης των γεωργικών προϊόντων, η αξιοποίηση της δυναμικής των προϊόντων ΠΟΠ – ΠΓΕ και η επικείμενη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ που σηματοδοτεί τον περιορισμό των άμεσων ενισχύσεων του Πρώτου Πυλώνα απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας και την στόχευση του στην παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας με ταυτόχρονη μείωση του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος

ΣΠ 2: Μία πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων

Η προσαρμογή στην **κλιματική αλλαγή** και η πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων αποτελεί σημαντική παράμετρο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας. Όπως προκύπτει από την πρόσφατη ΠεΣΠΚΑ (Μάρτιος 2018) απαιτείται λήψη μέτρων που να καλύπτουν τους πλέον ευάλωτους τομείς. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες λόγω της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας, της ανόδου της στάθμης της θάλασσας και της συχνότητας εμφάνισης και έντασης ακραίων φαινομένων όπως οι καύσωνες, η ξηρασία αλλά και οι ακραίες βροχοπτώσεις. Η βιοποικιλότητα, τα οικοσυστήματα και εν γένει οι υγρότοποι και οι προστατευόμενες περιοχές εμφανίζονται επίσης ευάλωτα στα παραπάνω φαινόμενα ενώ ιδιαίτερο πρόβλημα δημιουργείται στα δάση από την αύξηση κινδύνου δασικών πυρκαγιών. Ιδιαίτερα σοβαρή αναμένεται η επίπτωση στο χειμερινό τουρισμό λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας αλλά και της μείωσης των χιονοπτώσεων που επηρεάζουν καθοριστικά την λειτουργία των δύο χιονοδρομικών κέντρων Παρνασσού και Καρπενησίου, βασικών πόλων τουριστικής έλξης. Επίσης τα ακραία καιρικά φαινόμενα αναμένεται να δημιουργήσουν προβλήματα στο μεταφορικό δίκτυο, ενώ καθιζήσεις - κατολισθήσεις μπορεί να δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα στο οδικό δίκτυο και σε ορεινούς οικισμούς.

Στον τομέα της **ενέργειας**, η Περιφέρεια παρουσιάζει σημαντική εξειδίκευση στην παραγωγή και μεταφορά ενέργειας, όπου σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ έχει το μεγαλύτερο πλήθος εγκατεστημένων έργων ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ σε εθνικό επίπεδο, ενώ αποτελεί πόλο έλξης σχετικών επενδύσεων. Η θέση της Περιφέρειας στον ενεργειακό τομέα θα ενισχυθεί

σημαντικά με την διείσδυση του φυσικού αερίου που προωθείται ήδη και θα έχει σημαντικά αναπτυξιακά αλλά και περιβαλλοντικά οφέλη.

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο στην ΠΣΤΕ υλοποιείται το έργο «Κατασκευή δικτύου φυσικού αερίου μέσης και χαμηλής πίεσης για την παροχή του σε αστικές και επιχειρηματικές περιοχές», το οποίο συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων για την μείωση των εκπομπών. Το έργο στοχεύει στην κατασκευή δικτύων φυσικού αερίου χαμηλής και μέσης πίεσης, με στόχο την λειτουργική ολοκλήρωση των υποδομών διανομής και την έναρξη της εμπορικής λειτουργίας των αστικών δικτύων διανομής φυσικού αερίου σε 6 πόλεις της Περιφέρειας, τη Λαμία, τη Χαλκίδα, τη Θήβα, τη Λειβαδιά, την Άμφισσα και το Καρπενήσι. Εντάσσεται στο ευρύτερο επενδυτικό πρόγραμμα ανάπτυξης νέων αστικών δικτύων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ώστε να συνδεθούν και να τροφοδοτηθούν οικιακοί και εμπορικοί πελάτες σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο γεωγραφικό εύρος, καλύπτοντας σε πρώτο στάδιο τις μεγάλες αστικές περιοχές της Περιφέρειας. Οι αστικές περιοχές προσδιορίστηκαν με βάση την εγγύτητά τους προς τα δίκτυα μεταφοράς του Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου και την ωριμότητα των επιμέρους κατασκευαστικών έργων. Μέσω του έργου θα κατασκευαστεί δίκτυο μήκους **327,25 χιλ.** το οποίο θα εξυπηρετεί πληθυσμό τουλάχιστον **250.000 κατοίκων**. Ήδη από παλιότερα κατασκευασμένο δίκτυο, πραγματοποιούνται συνδέσεις 600 κατοικιών και επιχειρήσεων σε Λαμία και Χαλκίδα (περισσότερες από 150 κατοικίες και επιχειρήσεις, έχουν ήδη συνδεθεί).

Περαιτέρω, κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο υλοποιήθηκαν στην ΠΣΤΕ έργα ενεργειακής αναβάθμισης ιδιωτικών κτιρίων, των οποίων οι σχετικές προσκλήσεις παρουσίασαν υψηλή ζήτηση, ενώ από το 2019 ξεκίνησε και η υλοποίηση έργων δημοσίων κτιρίων, μετά την υπέρβαση των σχετικών προβλημάτων που προϋπήρχαν σε επίπεδο χώρας. Η Περιφέρεια παρουσιάζει συνεχιζόμενη βελτίωση ως προς την ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας, η οποία εκτιμάται σε **552,7 ktoe** το 2017 έναντι 144,05 ktoe το 2014 (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας). Υλοποιήθηκαν επίσης έργα στον τομέα της αντιπλημμυρικής προστασίας από τα οποία ωφελείται πληθυσμός **10.500 κατοίκων**.

Η στροφή στην απολιγνιτοποίηση της χώρας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δημιουργεί περαιτέρω ευκαιρίες για την ανάπτυξη των ΑΠΕ τομέα στον οποίο η Περιφέρεια παρουσιάζει υψηλό δυναμικό.

Στην ΠΣΤΕ κατά τα τελευταία χρόνια και στο πλαίσιο του ΠΕΠ ή αντίστοιχων τομεακών προγραμμάτων έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές επενδύσεις με στόχο την κάλυψη των αναγκών της, σε τομείς όπως η διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων.

Στον τομέα της **διαχείρισης στερεών αποβλήτων**, με την έγκριση του νέου ΠΕΣΔΑ το Δεκέμβριο 2016 επικαιροποιήθηκε ο σχεδιασμός και ολοκληρώθηκαν είτε υλοποιούνται σημαντικά έργα υποδομών. Ειδικότερα έχουν κλείσει και αποκατασταθεί όλοι οι ΧΑΔΑ, εκτός από έναν, ολοκληρώθηκε η επέκταση του ΧΥΤΑ Χαλκίδας και εξασφαλίστηκε η χρηματοδότηση του εξοπλισμού λειτουργίας του, ολοκληρώθηκε ο ΧΥΤΥ Φωκίδας, ενώ εξασφαλίστηκε και η χρηματοδότηση της επέκτασης του ΧΥΤΑ Λαμίας. Επίσης έχει

ολοκληρωθεί η μελέτη μετατροπής του ΧΥΤΑ Ιστιαίας σε ΧΥΤΥ (προβλέπεται επεξεργασία υγρών αποβλήτων). Όσον αφορά στις ΜΕΑ, η μονάδα της Θήβας ολοκληρώνεται μέσα στο 2019 όπως και της Φωκίδας για την οποία εκπονείται και η μελέτη αναβάθμισής της προκειμένου να καλύψει το σύνολο των απορριμμάτων του νομού. Ιδιαίτερα σημαντική παραμένει ωστόσο η κατασκευή των δύο νέων κεντρικών ΜΕΑ σε Λαμία και Χαλκίδα που παίζουν καθοριστικό ρόλο στη συνολική διαχείριση των απορριμμάτων της περιφέρειας. Για το λόγο αυτό τα δύο αυτά έργα, μαζί με το αντίστοιχο της Φωκίδας κρίνεται σκόπιμο να προχωρήσουν άμεσα.

Επίσης κατασκευάζονται, στο πλαίσιο του ΥΜΕΠΕΡΑΑ, δύο ΣΜΑ στο δήμο Κύμης – Αλιβερίου ενώ έχει ολοκληρωθεί η δημοπράτηση της προμήθειας και εγκατάστασης εξοπλισμού του Σταθμού Μεταφόρτωσης στην Κάρυστο. Συνολικά στο πλαίσιο του Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ έχουν ενταχθεί έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην ΠΣΤΕ συνολικού προϋπολογισμού (Δημόσιας Δαπάνης) € 28,21 εκ.

Οι παρεμβάσεις στον τομέα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων συμπληρώνονται από τη δημιουργία πράσινων σημείων στους Δήμους, για τα οποία έχει ήδη εκδοθεί σχετική πρόσκληση, ενώ προωθούνται και ενέργειες δημιουργίας διακριτού συστήματος συλλογής βιοαποβλήτων αλλά και μονάδες κομποστοποίησης με τον αναγκαίο εξοπλισμό.

Στον τομέα **διαχείρισης των υγρών αποβλήτων** στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο υλοποιούνται στην περιφέρεια μια σειρά έργων που αποσκοπούν στην κάλυψη αναγκών κυρίως σε αστικές περιοχές και περιλαμβάνουν επεκτάσεις δικτύων αλλά και κατασκευή - επέκταση Ε.Ε.Λ. Στο ΥΜΕΠΕΡΑΑ της τρέχουσας περιόδου έχουν ενταχθεί έργα 88,44 εκ. € (Δημόσια Δαπάνη στην ΠΣΤΕ, από τα οποία 51,3 εκ. € στα πλαίσια εκχώρησης στο ΠΕΠ και 37,2 εκ. € ευθύνης διαχείρισης του τομεακού Ε.Π.. Ήδη, στο πλαίσιο της εκχώρησης βρίσκονται σε εξέλιξη έντεκα έργα σε 18 οικισμούς Γ' κατηγορίας¹ από τα οποία τα επτά υλοποιούνται και αναμένεται να ολοκληρωθούν ενώ τα υπόλοιπα ολοκληρώνουν τις διαδικασίες δημοπράτησης-ανάθεσης και αρχίζει η κατασκευή τους. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται το έργο ολοκλήρωσης της διαχείρισης των λυμάτων του Δήμου Καρπενησίου (Β' Φάση) που καλύπτει και την επέκταση των εγκαταστάσεων της Ε.Ε.Λ, δύο έργα συλλογής μεταφοράς, επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων του Δήμου Χαλκιδέων, το έργο της ολοκλήρωσης δικτύου αποχέτευσης Βαγίων και επεξεργασίας στην Ε.Ε.Λ. Θηβών, ενώ στη δεύτερη, μεταξύ άλλων, το έργο της αναβάθμισης της Ε.Ε.Λ. Άμφισσας στο Δήμο Δελφών, καθώς και η επέκταση και εκσυγχρονισμός της Ε.Ε.Λ. Καρύστου.

Στον τομέα των υδάτινων πόρων, στο πλαίσιο του ΥΜΕΠΕΡΑΑ έχουν ενταχθεί στην Περιφέρεια έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων προϋπολογισμού 200.166 €, έργα παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων προϋπολογισμού 3,69 εκ. € και έργα τηλε-ελέγχου διαρροών προϋπολογισμού 7,92 εκ. €

---

¹ Κατά την τρέχουσα περίοδο από τους 48 Οικισμούς Γ Προτεραιότητας της Περιφέρειας, οι 10 οικισμοί παρουσιάζονται σε πλήρη συμμόρφωση με την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ: Αράχωβας, Οινόφυτων - Σχηματαρίου, Κύμης, Αλιβερίου, Νέας Αρτάκης, Ροδίτσας, Σταυρού, Μαλεσίνας, Σπερχειιάδας και Δεσφίνας

Η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά στην ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας και απαιτείται περαιτέρω μελέτη για τον προσδιορισμό των αναγκαίων βημάτων για την προώθηση της. Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο και στο πλαίσιο του εγκεκριμένου σχεδίου της ΟΧΕ Ασωπού προβλέπεται η χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων της περιοχής παρέμβασης για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο της μετάβασης τους στην κυκλική/πράσινη οικονομία.

ΣΠ 3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατασκευάστηκε, κατά τις προηγούμενες Προγραμματικές Περιόδους μεγάλος αριθμός έργων, τα οποία αφορούν σε βελτίωση Εθνικών, Περιφερειακών και Τοπικών οδών, σε επεκτάσεις και βελτιώσεις λιμανιών καθώς και σε εκσυγχρονισμό των σιδηροδρομικών γραμμών.

Σύμφωνα με το πρόσφατα αναθεωρημένο **Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ)**, τα βασικά προτεινόμενα έργα της Περιφέρειας περιλαμβάνουν την ολοκλήρωση οδικού άξονα ΠΑΘΕ, τον Οδικό Άξονα Κεντρικής Ελλάδας (Ε65), τον οδικό άξονα Λαμία-Αμφισσα-Ιτέα-Αντίρριο, τον οδικό άξονα Αμφισσα-Λιδορίκι, τον Οδικό Άξονα Λαμία-Καρπενήσι-Αγρίνιο, τον Οδικό άξονα Θήβας-Λειβαδιάς-Λαμίας, τον Οδικό άξονα Λειβαδιά-Αράχοβα-Δελφοί-Αμφισσα, τον Οδικό Άξονα Λαμία – Μ.Μοναστήρι - όρια Ν. Φθιώτιδας/Καρδίτσας, τον Βόρειο οδικό άξονα Εύβοιας (Χαλκίδα – Ιστιαία – Λ. Αιδηψού) και τον Νότιο Οδικό άξονα Εύβοιας (Χαλκίδα – Λέπουρα – Κάρυστος). Περαιτέρω, προτείνονται η ολοκλήρωση της κατασκευής της Σιδηροδρομικής Γραμμής Υψηλών ταχυτήτων στο τμήμα Τιθορέα – Λιανοκλάδι - Δομοκός και η Βελτίωση – Επέκταση του λιμένα Στυλίδας. Η δυνατότητα επέκτασης των υποδομών του λιμένα της Ιστιαίας για την εξυπηρέτηση της κρουαζιέρας προϋποθέτει την διερεύνηση των προθέσεων των εταιρειών κρουαζιέρας για την ένταξη του μνημείου των Δελφών ως τόπο προορισμού αξιοποιώντας τους πλόες των κρουαζιερόπλοιων στην Αδριατική – Ιόνιο. Είναι επίσης σκόπιμη η προώθηση της αναβάθμισης του Λιμένα Χαλκίδας(Αυλίδα), που θα αποτελέσει κύριο εξαγωγικό κόμβο των επιχειρήσεων του Επιχειρηματικού Πάρκου Οινοφύτων – Σχηματαρίου.

Στην Περιφέρεια, εκτός από τα προβλήματα της υποδομής, παρατηρούνται γενικότερα διαρθρωτικές και λειτουργικές αδυναμίες, καθώς και έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών ένταξης του σιδηροδρομικού δικτύου στη μεταφορική αλυσίδα. Αποτελεί αναπτυξιακή ανάγκη για την Περιφέρεια η προώθηση συνδυασμένων μεταφορών, η σιδηροδρομική και οδική σύνδεση των λιμένων και η αναβάθμιση του υπάρχοντος σιδηροδρομικού δικτύου ιδιαίτερα στο τμήμα Οινοφυτα – λιμάνι Χαλκίδας

Τα πόρισμα της έκθεσης αξιολόγησης, αναθεώρησης και εξειδίκευσης του περιφερειακού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης της Περιφέρειας συμφωνεί

μερικώς με τα προτεινόμενα έργα της Περιφέρειας, με πρόσθετες προτεινόμενες επενδύσεις στα λιμάνια της Κύμης και της Χαλκίδας.

Στο πλαίσιο του ΣΠΕΜ έχουν ήδη ολοκληρωθεί δύο έργα, το έργο «Εργασίες Βελτίωσης της Ε.Ο. Λαμίας – Καρπενησίου στο τμήμα από έξοδο Καστρίου ως έξοδο Μακρακώμης (π/υ 13 εκ. €) και το έργο ολοκλήρωσης του οδικού δικτύου τμήματος ΠΑΘΕ – Πορθμείο Γλύφας (Π/Υ 4,44 εκ. €). Περαιτέρω, στα οδικά έργα εθνικής εμβέλειας προβλέπεται το έργο της παράκαμψης Χαλκίδας (Π/Υ/ 200 εκ. €) , ενώ στα Οδικά Έργα Περιφερειακής Διάστασης τα έργα Βελτίωσης Οδού Λέππουρα – Παραλία Οξυλίθου (Π/Υ 18 εκ. €), Ολοκλήρωση κατασκευής Οδού Ραπταίοι – Ν. Στυρα – Στύρα (Π/Υ 4,2 εκ. €), βελτίωσης του Οδικού Άξονα Λαμίας – Ιτέας – Αντιρρίου (Π/Υ 18,0 εκ. €) και το έργο Νεοχωράκι – Τανάγρα (Π/Υ 4,8 εκ. €).

Επιπλέον το ΣΠΕΜ περιλαμβάνει διαπεριφερειακά έργα εθνικής εμβέλειας, τα οποία αφορούν σε αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου τα οποία περιλαμβάνουν και τη ΠΣΤΕ καθώς και την κατασκευή τμημάτων του Άξονα Ε65. Στον κατάλογο των προτεινόμενων έργων περιλαμβάνονται επίσης δύο έργα Περιφερειακής Διάστασης που αφορούν στα λιμάνια Μαντουδίου και Στυλίδας, Π/Υ 16, 2 εκ. €.

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο έχει ενταχθεί στο ΠΕΠ η ολοκλήρωση του έργου «Βελτίωση Οδικού Άξονα Λαμία – Ιτέα – Αντίρριο, Τμήμα: Τέλος Παράκαμψης Γραβιάς - Ισόπεδος Κόμβος Μεταλλείων Βωξίτη», το οποίο προβλέπεται από το ΣΠΕΜ, ενώ σε φάση αξιολόγησης προς ένταξη βρίσκεται το έργο του Οδικού Άξονα Εύβοιας (Λέππουρα – Παραλία Οξυλίθου) (εκτιμώμενος Π/Υ € 18,0 εκ). Περαιτέρω, στο πλαίσιο του ΥΜΕΠΕΡΑΑ έχουν ενταχθεί 3 έργα υποδομών συνολικού προϋπολογισμού ΔΔ **358,1 εκ. €**, τα οποία αφορούν στον «Εκσυγχρονισμό Σηματοδότησης – Τηλεδιοίκησης και Εγκατάσταση ETCS LEVEL 1 σε εντοπισμένα τμήματα του Σιδηροδρομικού Άξονα Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Προμαχώνας (το έργο χωροθετείται κατά 19% στην ΠΣΤΕ), την «Κατασκευή του τμήματος 'Λαμία – Ξυνιάδα' του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65)» και το προαναφερόμενο έργο που αφορά σε «Εργασίες βελτίωσης της Εθνικής Οδού Λαμίας-Καρπενησίου (Τμήμα: Καστρί-Μακρακώμη)».

ΣΠ 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού πυλώνα των κοινωνικών δικαιωμάτων

Όπως προαναφέρθηκε, η οικονομική κρίση η οποία έπληξε τη χώρα κατά τα τελευταία χρόνια, είχε άμεσες αρνητικές επιπτώσεις και στη ΠΣΤΕ και αντανακλώνται τόσο από τα ποσοστά **ανεργίας** που σημειώνονται όσο και από τα φαινόμενα **της φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού**. Το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού στην Περιφέρεια αυξήθηκε από το 12,7% το 2010 σε 27,5 % το 2013 (EUROSTAT, συνολικός πληθυσμός 14-74) κινήθηκε δε σε επίπεδα αντίστοιχα αυτών της χώρας για τα ήδη έτη (12,6% το 2010 και 27,5% το 2013). Τα επόμενα έτη η ανεργία παρουσίασε σχετική αποκλιμάκωση τόσο στην Περιφέρεια όσο και στο σύνολο της χώρας και το 2018 διαμορφώνεται σε 18,9% για την ΠΣΤΕ και 19,3% για το σύνολο της χώρας.

Η ανεργία πλήττει με ιδιαίτερη οξύτητα τόσο τις γυναίκες όσο και τους νέους της Περιφέρειας:

- ♦ Το ποσοστό **ανεργίας στους νέους 15-24 ετών** κινείται σταθερά σε επίπεδα υψηλότερα αυτών της χώρας και διαμορφώνεται σε 36,9% για την ΠΣΤΕ το 2010 (έναντι 33,0% στο σύνολο της χώρας, EUROSTAT 2019) για να ανέλθει στα εξαιρετικά υψηλά επίπεδα του 59,5% το 2013 (έναντι 58,3%). Στη συνέχεια παρουσιάζει μικρή πτώση και διαμορφώνεται σε 51,1% το 2018 παραμένοντας σε πολύ υψηλότερα επίπεδα αυτών του συνόλου της χώρας (39,9%).
- ♦ Το ποσοστό **ανεργίας στις γυναίκες** είναι σημαντικά υψηλότερο αυτού των ανδρών και διαμορφώνεται σε 18,2% το 2010 έναντι 8,8% των ανδρών, 32,8% το 2013 (έναντι 25,2% των ανδρών) και 25,6% το 2018 (έναντι 14,4% των ανδρών).
- ♦ Αντίστοιχα εξαιρετική επιβάρυνση παρουσιάζουν τα ποσοστά ανεργίας **στις νέες γυναίκες (15-24 ετών)**, αφού αυτά διαμορφώνονται σε 49,2% το 2010, 69,2% το 2013 και 68,9% το 2018.

Βασικό χαρακτηριστικό του ενεργού πληθυσμού της ΠΣΤΕ αποτελεί το επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού. Το **μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού**: κινείται σε επίπεδα χαμηλότερα αυτών της χώρας και της ΕΕ28. Ειδικότερα:

- ♦ Το ποσοστό όσων παρακολούθησαν μέχρι τα πρώτα έτη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 36,3% του πληθυσμού 15-64 ετών της ΠΣΤΕ το 2018 (EUROSTAT 2019), έναντι 26,4% στο σύνολο της χώρας και 21,9% στην ΕΕ28.
- ♦ Το ποσοστό όσων ολοκλήρωσαν μέχρι και δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται σε 40,1% στην ΠΣΤΕ, έναντι 41,8% στο σύνολο της χώρας και 45,8% στην ΕΕ28 το 2018 (EUROSTAT).
- ♦ Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι το 23,6% του πληθυσμού 15-64 ετών της ΠΣΤΕ (2018), έναντι 31,7% του συνόλου της χώρας και 32,3% της ΕΕ28.

Η ΠΣΤΕ εμφανίζει **υψηλό ποσοστό νέων 18-24 ετών που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση** (10,1% το 2018, EUROSTAT). Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι παρά το γεγονός ότι ποσοστό αυτό είναι υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου της χώρας (4,7% κατά το ίδιο έτος), βρίσκεται σε επίπεδα ελαφρώς καλύτερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (ΕΕ28=10,6%). Επιπλέον, το φαινόμενο της διαρροής από την εκπαίδευση και δραστηριότητες επαγγελματικής κατάρτισης παρουσιάζει ταχεία αποκλιμάκωση στην ΠΣΤΕ δεδομένου ότι το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 20,2% το 2011 και 14,7% το 2014.

Όπως καταγράφεται από τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΣΤΕ, αυτή εξακολουθεί να στερείται ανθρώπινων πόρων υψηλής εξειδίκευσης, ενώ υστέρηση καταγράφεται και όσον αφορά στη συμμετοχή σε **προγράμματα δια βίου μάθησης**. Αποτέλεσμα είναι το ποσοστό των νέων που δεν εργάζονται ούτε συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης, να κινείται σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα κυρίως για τον γυναικείο πληθυσμό της Περιφέρειας.

Επιπλέον, και σε άμεση συνάρτηση με τις προαναφερθείσες χαμηλές δαπάνες σε Ε&Α, η ΠΣΤΕ αποτελεί τη 2^η ελληνική Περιφέρεια με το μικρότερο **αριθμό ερευνητών και απασχολούμενων σε θέσεις έρευνας**, ο οποίος ως ποσοστό επί του συνολικού εργατικού δυναμικού και της συνολικής απασχόλησης υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με τον εθνικό και τον κοινοτικό μέσο όρο

Οι δυσμενείς εξελίξεις που σημειώνονται στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού οδήγησαν κατά τα προηγούμενα έτη στην σημαντική αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Για το 2018, έτος για το οποίο διατίθενται δεδομένα από τη EUROSTAT σε περιφερειακό επίπεδο, το 31,1% του πληθυσμού της ΠΣΤΕ βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας. Σημειώνεται ότι για τα προηγούμενα έτη το αντίστοιχο στοιχείο παρέχεται από τη EUROSTAT στο επίπεδο της Κεντρικής Ελλάδας (συνυπολογίζοντας και την Περιφέρεια Θεσσαλίας). Για την χωρική ενότητα της Κεντρικής Ελλάδας το ποσοστό του πληθυσμού που βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ήταν 32,8% το 2010 ενώ κυμάνθηκε σε επίπεδα μεγαλύτερα του 40% για την περίοδο 2014-2016. Τα αντίστοιχα ποσοστά στο σύνολο της χώρας ήταν 27,7% το 2010, 34,8% το 2015 και 31,8% το 2018, επίπεδα δηλαδή σημαντικά χαμηλότερα αυτών της ΠΣΤΕ με εξαίρεση το τελευταίο έτος.

Η αντιμετώπιση της φτώχειας και του **κοινωνικού αποκλεισμού** επιδιώκεται μέσα από την υλοποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής, η οποία καταγράφει τα χαρακτηριστικά της φτώχειας στην ΠΣΤΕ και διακρίνει έξι πληθυσμιακές ομάδες ως ομάδες υψηλής προτεραιότητας για την αντιμετώπιση του κινδύνου της φτώχειας². Επιπλέον η στρατηγική καταγράφει τις υπάρχουσες ανάγκες όσον αφορά τις παρεμβάσεις για τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού οι οποίες αφορούν κατά προτεραιότητα σε έντεκα πληθυσμιακές ομάδες της ΠΣΤΕ οι οποίες αναγνωρίζονται ως πλέον ευάλωτες³, ενώ για τους ΡΟΜΑ έχει εξειδικευθεί και εφαρμόζεται ιδιαίτερη Περιφερειακή Στρατηγική.

Οι ανάγκες της ΠΣΤΕ στους τομείς αυτούς αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ΠΕΠ 2014-2020 με βάση τις παραπάνω στρατηγικές και τις αντίστοιχες εθνικές προτεραιότητες, εμφανίζοντας σε ορισμένες περιπτώσεις σημαντικά αποτελέσματα. Στο πλαίσιο των δράσεων που αναλήφθηκαν για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, μέχρι το τέλος του 2018, λειτουργούν **41 δομές** ενώ ο αριθμός των ωφελούμενων από αυτές υπερβαίνει τις **33.100 κατοίκους**.

---

² α) Μοναχικά ενήλικα άτομα με ατομικό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, β) Μακροχρόνια άνεργοι με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, γ) Οικογένειες μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, δ) Ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών που δεν λαμβάνουν συντάξεις ή προνοιακά επιδόματα με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, ε) Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού και στ) Πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

³ α) Άνεργοι με ή χωρίς κάρτα ανεργίας, Μακροχρόνια Άνεργοι β) ΑμεΑ γ) Ηλικιωμένοι σε κίνδυνο αποκλεισμού, δ) Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε κίνδυνο αποκλεισμού, ε) Θύματα κακοποίησης (γυναίκες), στ) Μονογονεϊκές οικογένειες και ζ) Άτομα σε εξάρτηση από τρίτα πρόσωπα για την άσκηση καθημερινών λειτουργιών, η) Άτομα σε εξάρτηση από ψυχοτρόπες ουσίες, θ) Άτομα που διαβιών σε περιοχές με πολλαπλά μειονεκτήματα ι) Άτομα που διαβιών σε δομές κλειστής φροντίδας και ια) Άτομα που υφίστανται διακρίσεις λόγω της ιδιότητας μέλους ομάδων με θρησκευτικές / πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και ιδιαίτερα τους Ρομά.

Ειδικότερα δεδομένα που περιγράφουν αποτελέσματα της περιόδου σε αυτόν τομέα αποτελούν:

- ♦ Για την εξυπηρέτηση του στόχου της αύξησης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας ατόμων που πλήττονται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, μέχρι τέλος 2018 υλοποιήθηκαν ή είχαν ολοκληρωθεί 8 πράξεις για την εναρμόνιση της οικογενειακής & επαγγελματικής ζωής (20,4 εκ.€ περιλαμβανόμενων των πράξεων που αφορούσαν αποκλειστικά ΑΜΕΑ). Τα έργα αυτά επιτυγχάνουν την αποδέσμευση περισσότερων από 5.900 ατόμων μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου..
- ♦ Στο πλαίσιο της Εξειδικευμένης στήριξης μαθητών ΑΜΕΑ υλοποιήθηκαν 4 έργα, από τα οποία μέχρι το τέλος της περιόδου θα επωφεληθούν περί τους 208 μαθητές.
- ♦ Βρίσκονται σε λειτουργία και τα 25 Κέντρα Κοινότητας που έχουν ενταχθεί στο ΠΕΠ. Μέχρι το 2018 στο σύνολο των ΚΚ καταγράφηκαν 11.148 ωφελούμενοι και 26.987 επισκέψεις.

Τέλος, στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου, λειτουργούν 4 δομές Κακοποιημένων Γυναικών, ενώ συνεχίζεται η λειτουργία των κέντρων παροχής βασικών αγαθών, στα οποία περιλαμβάνονται 6 Κοινωνικά Παντοπωλεία, 2 συσσίτια και 2 Κοινωνικά Φαρμακεία. Στην ΠΣΤΕ λειτουργούν με συγχρηματοδότηση 3 Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας ατόμων με αναπηρίες και ένα Κέντρο Φροντίδας Ηλικιωμένων:

Στον τομέα των **Υποδομών Υγείας** κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο υλοποιείται η δεύτερη φάση του έργου του **Γενικού Νοσοκομείου Χαλκίδας** (phasing-in) με την ολοκλήρωση του οποίου το σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας αποκτά πρόσβαση σε βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας. Παράλληλα, μέχρι το τέλος του 2018, οι επισκέψεις εξωτερικών ασθενών στα νοσοκομεία της ΠΣΤΕ ανήλθαν σε **543.534** και αντίστοιχα οι επισκέψεις εξωτερικών ασθενών στα ΠΕΔΥ ανήλθαν σε **605.527**, δεδομένα τα οποία συνιστούν υπερκάλυψη των ποσοτικών στόχων του ΠΕΠ.

Παράλληλα, αντιμετωπίζονται οι ανάγκες της ΠΣΤΕ στον τομέα της πρωτοβάθμιας υγείας, μέσω της συμμετοχής της Περιφέρειας στον αντίστοιχο εθνικό σχεδιασμό του Υπουργείου Υγείας. Στην ΠΣΤΕ προβλέπεται η λειτουργία **9 δομών ΤΟΜΥ**, (οι 5 ήδη βρίσκονται σε λειτουργία), από τις οποίες ωφελείται πληθυσμός **31.000** κατοίκων. Περαιτέρω, από τη λειτουργία των Μονάδων Ψυχικής Υγείας ο αριθμός των ωφελούμενων θα ανέλθει σε 540 άτομα, ενώ ήδη καταγράφονται 23 ωφελούμενοι των δράσεων για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, οι οποίοι θα προσεγγίσουν τα 50 άτομα μέχρι το τέλος της περιόδου. Περαιτέρω ανάγκες πρόσβασης σε υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγείας, ιδιαίτερα των μεγαλύτερης ηλικίας κατοίκων απομακρυσμένων περιοχών, θα αντιμετωπισθούν με νέες παρεμβάσεις κατά την προσεχή προγραμματική περίοδο.

Στον Τομέα των **Υποδομών Εκπαίδευσης** στο ΠΕΠ 2014-2020 υλοποιούνται έργα που αφορούν στην αναβάθμιση υποδομών προσχολικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μέχρι το τέλος του 2020, ο συνολικός αριθμός των μαθητών που

εξυπηρετούνται από νέες βελτιωμένες εκπαιδευτικές υποδομές, ως αποτέλεσμα των παρεμβάσεων του ΠΕΠ, θα είναι 8.332 μαθητές που αντιστοιχούν στο 13% του μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας.

ΣΠ 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών

Η **προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών** αποτελεί βασική προτεραιότητα ιδιαίτερα σε περιοχές της Περιφέρειας που εμφανίζουν προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, περιβαλλοντικής υποβάθμισης και αποσύνθεσης του κοινωνικού ιστού.

Στο τομέα της **Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης**, ήδη κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο αναγνωρίστηκε η ανάγκη για την αποκατάσταση του οικονομικού ιστού των πόλεων και της λειτουργίας τους ως κινητήριες δυνάμεις στην ευρύτερη περιοχή επιρροής, η αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης ιδίως περιοχών συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, υποβαθμισμένων εμπορικών κέντρων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών/ επαγγελματικών ζωνών, η αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης με αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών, η προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον, η αντιστροφή της αστικής διάχυσης, η ανάκτηση του δημόσιου χώρου. Τέτοιες προκλήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι αστικές περιοχές της Περιφέρειας.

Περαιτέρω, βασικό αναπτυξιακό στόχο αποτελεί η εξυγίανση και αποκατάσταση των επιβαρυσμένων περιοχών όπως ο ποταμός Ασωπός και η βιομηχανική περιοχή Χαλκίδας-Οινοφύτων. Ειδικότερα, η ευρύτερη περιοχή του Ασωπού παρουσιάζει σημαντική δραστηριοποίηση στο δευτερογενή τομέα, με τη χωροθέτηση σε αυτή σημαντικών βιομηχανικών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα στην άτυπη αυτή βιομηχανική περιοχή των Οινοφύτων λειτουργούν σήμερα 250 περίπου επιχειρήσεις και αντιπροσωπεύει το σημαντικό τμήμα της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας και των βιομηχανικών εξαγωγών της χώρας. Ωστόσο, η βιομηχανική αυτή ανάπτυξη έγινε άναρχα, χωρίς σχέδιο και υποδομές, επιβαρύνει σημαντικά το περιβάλλον και ιδιαίτερα τα νερά της περιοχής και έχει οδηγήσει διαχρονικά σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής⁴ Ειδικότερα, τα νερά του ποταμού

---

⁴ Σύμφωνα με τη Μελέτη της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Βοιωτίας (Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος, Ιούλιος 2017), η ρύπανση των νερών και του εδάφους επηρεάζεται από ιδιαιτερότητες της περιοχής που αφορούν: α) στην ύπαρξη πολύπλοκων/ άγνωστων υδρογεωλογικών συνθηκών που δυσχεραίνουν τη χαρτογράφηση της υφιστάμενης ρύπανσης και τον ακριβή προσδιορισμό των πηγών της β) στην έντονη και άναρχη βιομηχανική δραστηριότητα στην περιοχή όπου δεν υπάρχει κεντρικός σχεδιασμός, απουσιάζουν βασικές περιβαλλοντικές υποδομές και δίκτυα και δεν υπάρχει αποτελεσματικός περιβαλλοντικός έλεγχος με αποτέλεσμα την αδυναμία αναλυτικής καταγραφής των αποβλήτων και γ) στην παρουσία εκτός της βιομηχανικής και άλλων άμεσα επηρεαζόμενων χρήσεων γης όπως οικισμών, καλλιεργειών, γεωτρήσεων για άρδευση αλλά και ύδρευση. Οι επιπτώσεις στην πρωτογενή παραγωγή και η διάχυση της ρύπανσης μέσω της τροφικής αλυσίδας επιβαρύνει την υγεία των περιοίκων και έχει σημαντικότερες παράλληλες κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις.

Ασωπού και της ακτής που εκβάλλει είναι ρυπασμένα με ανόργανο και οργανικό φορτίο, ενώ ο υποκείμενος υδροφόρος χαρακτηρίζεται ως υψηλής ρυπαντικής επιδεκτικότητας από ρυπογόνες εστίες και δραστηριότητες της ευρύτερης λεκάνης του Ασωπού. Η ποιότητα των υδάτων του υδροφόρου χαρακτηρίζεται αντίστοιχα ως αγροχημική, ως απόρροια βιομηχανικών και αστικών λειτουργιών, ενώ οι αυξημένες συγκεντρώσεις του εξασθενούς χρωμίου αποδίδονται κυρίως στη βιομηχανική ρύπανση. Η έντονη βιομηχανική δραστηριότητα στις καπάντη κυρίως υπολεκάνες του Ασωπού ποταμού, καθώς και η παρουσία κτηνοτροφικών μονάδων και ΧΑΔΑ στις ανάντη, αποτελούν κυρίαρχες αιτίες δυνητικής υποβάθμισης των ποιοτικών χαρακτηριστικών των υδατικών συστημάτων στη Λεκάνη Απορροής Ασωπού.

Σημειώνεται ότι το πρόσφατα εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο προτείνει την υλοποίηση παρεμβάσεων σε περιοχές όπως, η οικιστική περιοχή Λαμίας για την υλοποίηση της ένταξης των μεγάλων οδικών έργων, η ευρύτερη Περιοχή Χαλκίδας για την εξυγίανση και αναζωογόνηση των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών κτιρίων, η ευρύτερη Περιοχή Λιβαδειάς της Θήβας, παρεμβάσεις τουριστικής αναζωογόνησης στο στον άξονα Άμφισσα -Ιτέα - Δελφοί ενώ ορίζει μια σειρά ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας ως περιοχών με προτεραιότητα παρέμβασης.

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, στο πλαίσιο της **Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης εφαρμόζονται** τρεις Στρατηγικές ΒΑΑ (αστικά κέντρα των Δήμων Χαλκιδέων και Λαμίας και στην ενιαία Δια-δημοτική Αστική Λειτουργική Περιοχή που συγκροτείται από τα Αστικά Κέντρα των Δ. Λεβαδέων, Θηβαίων και Αλιάρτου-Θεσπιέων) συνολικού προϋπολογισμού 30 εκ €.

Επιπλέον, οι **Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις** στο ΠΕΠ αφορούν στην Αστική, Κοινωνική, Περιβαλλοντική και Επιχειρηματική Αναζωογόνηση και Εξυγίανση της ευρύτερης περιοχής της ΛΑΠ Ασωπού, η οποία εφαρμόζεται με Πολυταμειακή Χρηματοδότηση από το Ε.Π. «Στερεά Ελλάδα 2014-2020», την αξιοποίηση Πόρων από τομεακά ΕΠ του ΕΣΠΑ 2014-20 και Συμπληρωματικούς Εθνικούς Πόρους. Ο εξαιρετικά σύνθετος χαρακτήρας της παρέμβασης αποτέλεσε την αιτία ενεργοποίησης της ΟΧΕ, όπως αναφέρεται στη συνέχεια. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε ένα σημαντικό θεσμικό βήμα για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στην περιοχή με την ίδρυση της Εταιρείας Ανάπτυξης του Επιχειρηματικού Πάρκου Ασωπού (ΕΑΝΕΠ) Οινοφύτων αξιοποιώντας το θεσμικό πλαίσιο για τα Επιχειρηματικά Πάρκα (Ν. 3982/2012 όπως έχει συμπληρωθεί – τροποποιηθεί ειδικά για τη βιομηχανική συγκέντρωση Οινοφύτων- Σχηματαρίου με τον Ν. 4605/2019). Η ΕΑΝΕΠ θα αναπτύξει Επιχειρηματικό Πάρκο Εξυγίανσης στην περιοχή, έκτασης 11.300 στρεμμάτων το οποίο θα περιλάβει τις υφιστάμενες μονάδες αλλά θα δημιουργήσει και 4.200 στρέμματα νέας οργανωμένης γης για βιομηχανικές και συναφείς λειτουργίες. Τέλος, στο πλαίσιο του ΠΕΠ προβλέπεται η υλοποίηση της **ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής** για την ολοκληρωμένη ανάδειξη και δικτύωση σημαντικών αρχαιολογικών χώρων και τη διαμόρφωση ενός διακριτού και επώνυμου

τουριστικού προϊόντος (Πολιτιστική/Τουριστική/Περιβαλλοντική Διαδρομή Στερεάς Ελλάδας), ενώ στο πλαίσιο του ΥΜΕΠΕΡΑΑ έχουν ενταχθεί έργα συνολικού προϋπολογισμού ΔΔ 4,91 εκ. € που αφορούν στην αξιοποίηση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΕΜΠΟΔΙΑ Η/ΚΑΙ ΑΣΤΟΧΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΔΕΙΧΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κατά την **προγραμματική περίοδο 2014-2020**, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας υλοποιεί το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Π.Ε.Π.) «Στερεά Ελλάδα 2014-2020», συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 215,74 εκατ. € (μετά και την Τεχνική Προσαρμογή). Το Π.Ε.Π συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ (152,21 εκατ. € Δημόσια Δαπάνη) και το ΕΚΤ (63,53 εκατ. € Δημόσια Δαπάνη). Ο σχεδιασμός του Π.Ε.Π. πραγματοποιήθηκε από την Περιφέρεια με τον συντονισμό των κεντρικών συντονιστικών οργάνων και σε εφαρμογή του Κανονιστικού Πλαισίου της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Κατά την περίοδο του αρχικού σχεδιασμού του προγράμματος δεν εντοπίστηκαν κάποια προβλήματα ή εμπόδια, η διαβούλευση του προγράμματος εξελίχθηκε ομαλά μέχρι την έγκρισή του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Παρά το γεγονός ότι κατά την περίοδο του αρχικού προγραμματισμού εκκρεμούσαν μία σειρά παράγοντες οι οποίες επηρέαζαν την υλοποίηση των προγραμμάτων στο πλαίσιο του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (π.χ. εκ των προτέρων αιρεσιμότητες, ανάγκη ολοκλήρωσης εθνικών πολιτικών σε συγκεκριμένους τομείς, οργανωτικά θέματα, κλπ) οι παράγοντες αυτοί δεν δημιούργησαν σημαντικό εμπόδιο για την ολοκλήρωση του σχεδιασμού, επέδρασαν όμως στη συνέχεια στην εφαρμογή των πολιτικών και την υλοποίηση των παρεμβάσεων, ανατρέποντας σε κάποιες περιπτώσεις τις αρχικές εκτιμήσεις ως προς το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής παρεμβάσεων του Π.Ε.Π. Στη συνέχεια αναφέρονται βασικά προβλήματα που αναδείχθηκαν κατά την υλοποίηση των στόχων και προτεραιοτήτων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, σε βασικούς τομείς Πολιτικής.

Στους τομείς της ενίσχυσης της έρευνας και ανάπτυξης και της καινοτομίας και της βελτίωση της πρόσβασης και της ποιότητας των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, οι προγραμματισμένες παρεμβάσεις υλοποιούνται μέσω των προτεραιοτήτων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, η οποία συντάχθηκε με βάση τη σχετική αιρεσιμότητα και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι καθυστερήσεις που σημειώθηκαν όσον αφορά την ολοκλήρωση της Στρατηγικής συμπαρέσυραν σε αντίστοιχη καθυστέρηση και τις παρεμβάσεις των τριών πρώτων Αξόνων Προτεραιότητας του ΠΕΠ της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Περαιτέρω, η ολοκλήρωση διαδικασίας της επιχειρηματικής ανακάλυψης επέφερε ανάγκη επαναπροσδιορισμού της λογικής της παρέμβασης που επηρέασε κατά συνέπεια την υλοποίηση αυτών των αξόνων προτεραιότητας. Ως αποτέλεσμα της καθυστέρησης αυτής η εξειδίκευση των παρεμβάσεων άρχισε το τελευταίο τετράμηνο του 2017, ενώ το ίδιο έτος έγινε και η συγκρότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας.

Περαιτέρω παράγοντες οι οποίοι συνέβαλαν στην καθυστέρηση υλοποίησης αυτών των ΑΠ αποτέλεσαν:

- ♦ Η αδυναμία του ΠΣΚΕ να δεχτεί μεγάλο αριθμό προσκλήσεων από τα ΠΕΠ. Για την επίλυση του προβλήματος προωθήθηκε η δημιουργία μιας τυποποιημένης διαδικασίας και μιας απλοποιημένης παραμετροποίησης του ΠΣΚΕ, για ταχύτερη ενεργοποίηση, η οποία ολοκληρώθηκε το πρώτο τετράμηνο του 2018.
- ♦ Η ανάγκη μιας σειράς αναγκαίων θεσμικών και οργανωτικών ρυθμίσεων προκειμένου να διευκρινισθεί το πλαίσιο λειτουργίας των ΕΦΔ Κρατικών Ενισχύσεων, οι οποίες ολοκληρώθηκαν εντός του 2018, καθυστερώντας περαιτέρω την έναρξη υλοποίησης των παρεμβάσεων των ΑΠ.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι επιπλέον των ανωτέρω, οι παρεμβάσεις στον τομέα της βελτίωσης της πρόσβασης και της ποιότητας των ΤΠΕ καθυστέρησαν και λόγω της μη έγκαιρης εκπλήρωσης της αιρεσιμότητας Τ.02.1., καθώς και σχετικής αυτοδέσμευσης του Ε.Π. σύμφωνα με την οποία δεν μπορούσαν να ενεργοποιηθούν δράσεις ΤΠΕ και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, μέχρι το σχέδιο δράσης να συμφωνηθεί με τις υπηρεσίες της ΕΕ για κάθε μία από τις εκ των προτέρων αιρεσιμότητες κριθεί ότι εκπληρώνεται». Στον ίδιο τομέα πολιτικής, σημαντικό τμήμα των παρεμβάσεων (επενδυτική προτεραιότητα 2c) προβλέπονταν να υλοποιηθούν μέσω ΟΧΕ και ΒΑΑ , γεγονός που συνέβαλε σε περαιτέρω καθυστέρηση, αφού οι τελευταίες εξειδικεύθηκαν το 2018.

Η υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα **της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ**, επηρεάστηκε κυρίως από τα προαναφερόμενα προβλήματα της λειτουργίας του ΠΣΚΕ και της καθυστέρησης του πλαισίου λειτουργίας των ΕΦΔ Κρατικών Ενισχύσεων.

Καθυστερήσεις αντιμετωπίστηκαν και όσον αφορά την πολιτική για την **υποστήριξη της μετάβασης προς μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα**. Αν και κατά τα πρώτα έτη της υλοποίησης του ΕΠ είχε διαπιστωθεί σχετικά υψηλή ωριμότητα των δράσεων ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων, όπως και υψηλή ζήτηση για την αντίστοιχη αναβάθμιση κατοικιών η εκπλήρωση της αιρεσιμότητας Τ.04.1. – Κριτήριο 1 παρουσίασε σημαντική καθυστέρηση. Επιπλέον, εμπόδια για την ενεργοποίηση του σχετικού ΑΠ παρατηρήθηκαν λόγω καθυστέρησης αναθεώρησης του Κ.Εν.Α.Κ. με τον οποίο θεσμοθετείται ο ολοκληρωμένος ενεργειακός σχεδιασμός των κτιρίων. Η δημοσίευση του νέου ΚΕΝΑΚ πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο 2017.

Περαιτέρω, στην καθυστέρηση των παρεμβάσεων συνέτεινε η καθυστέρηση της ΟΧΕ Ασωπού λόγω ανάγκης ολοκλήρωσης του θεσμικού πλαισίου για τη δημιουργία του Επιχειρηματικού Πάρκου Εξυγίανσης,.

Μία σειρά παραγόντων συνετέλεσαν στη σημαντική καθυστέρηση υλοποίησης όσον αφορά τον τομέα πολιτικής της **προώθησης της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξης της κινητικότητας των εργαζόμενων**. Πέραν της σύνδεσης του αντικειμένου των παρεμβάσεων με την RIS και την καθυστέρηση εξειδίκευσης των παρεμβάσεων χωρικής

ανάπτυξης, όπως αναφέρεται στη συνέχεια (ΟΧΕ, ΒΑΑ), καθυστέρηση υπήρξε και ως προς την εκπλήρωση σχετικής αυτοδέσμευσης, για την πλήρη εφαρμογή του Συστήματος Διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας σε εθνικό επίπεδο, η οποία εκπληρώθηκε εντός του 2018

Σοβαρή υστέρηση στο Πρόγραμμα παρουσίασε η πολιτική **στον τομέα της προώθησης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας (Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία)**, λόγω της καθυστέρησης που σημειώθηκε ως προς την ενεργοποίηση των σχετικών υπηρεσιών από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Η **Στρατηγική Χωρικής Ανάπτυξης** της Περιφέρειας εξειδικεύεται μέσω των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) και του εργαλείου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ). Στη Στρατηγική της Περιφέρειας για τη Χωρική Ανάπτυξη κατανέμονται € 52,16 εκ. περίπου. Όπως προαναφέρθηκε στο πλαίσιο της **Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης εφαρμόζονται** τρεις Στρατηγικές ΒΑΑ, των οποίων η πρόσκληση για την υποβολή Προτάσεων ΣΒΑΑ και Σχεδίου Δράσης ΟΧΕ εκδόθηκε εντός του 2018 με ημερομηνία λήξης της υποβολής προτάσεων το τέλος του έτους. Περαιτέρω, ο Φάκελος Πρότασης Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου για την Αστική, Κοινωνική, Περιβαλλοντική και Επιχειρηματική Αναζωογόνηση και Εξυγίανση της ευρύτερης περιοχής της ΛΑΠ Ασωπού (**ΟΧΕ ΛΑΠ Ασωπού**) εγκρίθηκε στο τέλος του 2018. Σημειώνεται ο εξαιρετικά σύνθετος χαρακτήρας της παρέμβασης που επιδιώκεται, η οποία έχει 1 προϋπολογισμό Δ.Δ. της τάξης των 69,90 εκ. € και συνολικό προϋπολογισμό (συμπεριλαμβανομένων εθνικών πόρων και ιδιωτικών κεφαλαίων) της τάξης των 251,47 εκ. € Η περιοχή εφαρμογής της ΟΧΕ είναι ο Δ.Τανάγρας και μέρος του Δ.Θηβαίων. Σε γενικές γραμμές στους υπόλοιπους τομείς πολιτικής του Προγράμματος δεν διαπιστώθηκαν σημαντικά προβλήματα που θα μπορούσαν να έχουν έντονα αρνητικά αποτελέσματα στην υλοποίησή τους. Ορισμένες καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν σε ορισμένους τομείς και οι οποίες αφορούσαν στην εξειδίκευση εθνικών πολιτικών (π.χ. μεταβολή του πλαισίου προγραμματισμού και εφαρμογής παρεμβάσεων του ΕΚΤ στον τομέα της Υγείας) τελικά αντιμετωπίστηκαν με την έστω καθυστερημένη ενεργοποίηση των παρεμβάσεων.

3. ΚΥΡΙΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΤΟΥΣ

Ο σχεδιασμός της Περιφερειακής Πολιτικής της ΠΣΤΕ για την περίοδο 2014-2020 λαμβάνει υπόψη μία σειρά ευρύτερους παράγοντες του εθνικού και ευρωπαϊκού πλαισίου, οι οποίοι περιλαμβάνουν το ευρύτερο μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας καθώς και μια σειρά από πολιτικοοικονομικές και θεσμικές εξελίξεις που το προσδιορίζουν, όπως αυτές εξελίσσονται στο εθνικό και το κοινοτικό περιβάλλον. Τέτοιες εξελίξεις αποτελούν η έξοδος της χώρας από τα προγράμματα στήριξης και η είσοδος της στον θεσμό του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι δεσμεύσεις και οι μεταμνημονιακές υποχρεώσεις της, οι κατευθυντήριες γραμμές για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι νέοι στόχοι πολιτικής των Ταμείων και η εγκεκριμένη Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική της χώρας.

Η Αναπτυξιακή Στρατηγική “**Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη 2030**”, όπως αυτή εγκρίθηκε στο Eurogroup της 27ης Απριλίου 2018 αποσκοπεί στη μετάβαση σε ένα **δίκαιο, βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς αναπτυξιακό πρότυπο, με όρους κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής, μέσα από την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση ενός πλέγματος μεταρρυθμίσεων και πολιτικών για την ενίσχυση του μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού δυναμικού της Ελλάδας, την τόνωση των επενδύσεων, την υποστήριξη της καινοτόμου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία νέων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, καθώς και την αναβάθμιση του Κράτους Πρόνοιας**. Η Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική στηρίζεται στους εξής άξονες παρέμβασης:

- **Δημοσιονομική Σταθερότητα:** Δημοσιονομική σταθερότητα, με σταθερή ανάπτυξη άνω του 2%, και ανθεκτικότητα στις εξωτερικές κρίσεις.
- **Βιώσιμη ανάπτυξη:** Κύριοι στόχοι είναι η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η αύξηση της εξαγωγικής δραστηριότητας, η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, η δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων θέσεων εργασίας, η βελτίωση της παραγωγικότητας και της καινοτομίας σε βασικούς κλάδους, η ενίσχυση των start – ups και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- **Ποιοτικές και Προσβάσιμες Υποδομές για την Ανάπτυξη.** Θα αναπτυχθούν στρατηγικές για τον τομέα της ενέργειας, των μεταφορών και των εφοδιαστικών αλυσίδων, της ψηφιακής οικονομίας, της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων του δημοσίου, της διαχείρισης των υδάτων, της προώθησης των διασυνοριακών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και υποδομών κλπ.
- **Δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης** μέσω της ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, της κοινωνικής προστασίας, της καθολικής υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικής και πράσινης οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της περιφερειακής και εδαφικής συνοχής και της ενίσχυσης του αναπτυξιακού ρόλου των

οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, της συμπερίληψης της Νέας Γενιάς και της Πολιτικής για το Παιδί.

Για τη χρηματοδότηση της ολιστικής αναπτυξιακής στρατηγικής, θα αξιοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία καθώς και όλες οι επιλογές και δυνατότητες ενεργοποίησης περαιτέρω πόρων.

Περαιτέρω, οι Συστάσεις της Επιτροπής για την Ελλάδα στο πλαίσιο του Εαρινού Εξαμήνου (Ιούνιος 2019) συνθέτουν ένα αναλυτικό πλαίσιο που προσδιορίζει το σύνολο σχεδόν των επιμέρους διαστάσεων του περιφερειακού προγραμματισμού. Στον πυρήνα των Συστάσεων για την Ελλάδα βρίσκονται η ανάγκη ώστε η χώρα να **επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη και να αντιμετωπίσει τις υπερβολικές μακροοικονομικές ανισοροπίες, συνεχίζοντας και ολοκληρώνοντας τις μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με τις μεταπρογραμματικές δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της Ευρωομάδας στις 22 Ιουνίου 2018** και να επικεντρώσει την επενδυτική οικονομική πολιτική στους τομείς των βιώσιμων μεταφορών και της εφοδιαστικής, της περιβαλλοντικής προστασίας, της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των έργων διασύνδεσης, των ψηφιακών τεχνολογιών, της έρευνας και ανάπτυξης, της εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων, της απασχολησιμότητας, της υγείας και της ανάπλασης των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.

Οι συστάσεις εξειδικεύονται σε μία σειρά τομείς, οι οποίοι επηρεάζουν άμεσα τον σχεδιασμό της στρατηγικής της Περιφέρειας για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Συνοπτικά, οι συστάσεις αυτές περιλαμβάνουν:

- Ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν **το επιχειρηματικό περιβάλλον** και την ποιότητα των θεσμών, με στόχο την ενίσχυση των επενδύσεων και την προσέλκυση επιχειρήσεων. Ειδικότερα η αύξηση των επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη θα συμβάλει καθοριστικά στη στήριξη πιο μακροπρόθεσμης ανάπτυξης και στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.
- Αύξηση των επενδύσεων **στην εκπαίδευση και την κατάρτιση** για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς στην Ελλάδα, καθώς και για την άρση των αναπτυξιακών φραγμών σε καινοτόμους τομείς. Η προώθηση της ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, με μεγαλύτερη συσχέτιση μεταξύ της εκπαίδευσης και των αναγκών της αγοράς εργασίας, η βελτίωση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου μάθηση είναι σημαντικές για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Παρεμβάσεις για τη **βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης, στην προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και στην ενίσχυση των συνθηκών για τη**

δημιουργία θέσεων εργασίας, με έμφαση στους νέους και τις γυναίκες και αντιμετώπιση της μακροχρόνιας ανεργίας.

- Βελτίωση της **πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς**, καθώς και στην ανάπτυξη κέντρων ημερήσιας φροντίδας. Η στήριξη των απόρων και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών που κινδυνεύουν από τη φτώχεια, των ατόμων με αναπηρία, των μεταναστών και των προσφύγων, με παράλληλη μέριμνα για την εξομάλυνση των γεωγραφικών ανισοτήτων, θα βελτιώσουν την κοινωνική ένταξη στην Ελλάδα.
- Συνέχιση των επενδύσεων στον τομέα της **πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης**.
- Απαιτούνται νέες επενδύσεις για την αύξηση **των πολυτροπικών μεταφορών** και την προώθηση της **περιφερειακής ολοκλήρωσης και της αστικής ανάπτυξης**. Ανάγκη μείωσης της εξάρτησης των μεταφορών από το πετρέλαιο, μείωσης του κόστους μεταφοράς, βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών και των προτύπων ασφαλείας και αύξησης της διείσδυσης των ευφών συστημάτων μεταφορών.
- Η **επεξεργασία των στερεών αποβλήτων και των αστικών και βιομηχανικών λυμάτων** είναι ο κυριότερος τομέας στον οποίο απαιτούνται πρόσθετες επενδύσεις προκειμένου να ευθυγραμμιστούν τα πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας της χώρας με εκείνα της υπόλοιπης ΕΕ. Οι επενδύσεις πρέπει να επιδιώκουν τον περιορισμό της υγειονομικής ταφής και της μηχανικής-βιολογικής επεξεργασίας και να ενισχύουν σύγχρονες τεχνικές. Επιπλέον είναι αναγκαία **η αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων**, ενώ απαιτούνται επίσης επενδύσεις για τη βελτίωση **της επεξεργασίας των υδάτων**, την καταπολέμηση της αλάτωσης των υπόγειων υδάτων, καθώς και μέτρα στήριξης για την πρόληψη των πλημμυρών και την αποκατάσταση της φυσικής ροής των ποταμών.
- Βελτίωση των **ενεργειακών υποδομών** για τη μείωση του ενεργειακού κόστους για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά και την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η περαιτέρω ανάπτυξη των εμπορικών υποδομών φυσικού αερίου θα συμβάλει στην ανάπτυξη της αγοράς.
- Επενδύσεις για **τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας**. Η χώρα πρέπει ιδίως να επενδύσει στην τεχνολογία της πληροφορίας και της επικοινωνίας, προκειμένου να καλύψει την αποεπένδυση που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης. Παράλληλα απαιτείται βελτίωση της ευρωζωνικής συνδεσιμότητας υψηλότερης ταχύτητας για την υποστήριξη των δυναμικών επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό. Η έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού αποτελεί τροχοπέδη για την εξεύρεση εργασίας και εμποδίζει την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων.

- Συστήνονται **ανανεωμένες στρατηγικές «έξυπνης εξειδίκευσης»** σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση των πλέον πιεστικών αδυναμιών του συστήματος έρευνας και καινοτομίας, για την τόνωση των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη με γνώμονα την αγορά, οι οποίες παραμένουν χαμηλές και επηρεάζουν αρνητικά το αναπτυξιακό δυναμικό της Ελλάδας.
- Ζήτημα διατομεακού χαρακτήρα αποτελούν οι επενδύσεις για **την ανάπλαση των υποβαθμισμένων αστικών, νησιωτικών και ορεινών περιοχών** οι οποίες είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση της απώλειας και της υποβάθμισης της ποιότητας του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Η βιώσιμη ανάπλαση μειονεκτουσών και/ή αποβιομηχανοποιημένων περιοχών στα τρία μεγαλύτερα αστικά κέντρα της χώρας και στα κυριότερα περιφερειακά αστικά κέντρα, μεταξύ των οποίων η Χαλκίδα είναι μια μεσοπρόθεσμη προτεραιότητα. Στις πιο μακροπρόθεσμες προτεραιότητες περιλαμβάνονται η ανάπτυξη βιώσιμων παραγωγικών δραστηριοτήτων, η αναβάθμιση των συστημάτων κινητικότητας και ασφάλειας, η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η περιβαλλοντική προστασία και η βελτίωση της ανθεκτικότητας σε φυσικούς κινδύνους και κοινωνικοοικονομικές κρίσεις.

Στο πλαίσιο αυτό η στρατηγική της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2020-27 συνεχίζει να επιδιώκει την βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, συμβάλλοντας στην επιδίωξη της χώρα για την διαμόρφωση ενός αναπτυξιακού προτύπου κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια σε βασικούς τομείς όπως είναι το παραγωγικό περιβάλλον, το ανθρώπινο δυναμικό, το φυσικό περιβάλλον και η κλιματική αλλαγή, η χωρική συνοχή συνθέτουν το πλαίσιο των βασικών προτεραιοτήτων της ΠΣΤΕ για την προγραμματική περίοδο 2020-27. Ειδικότερες προτεραιότητες ανά Στόχο Πολιτικής περιλαμβάνουν:

Μία έξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού

Η ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της ΠΣΤΕ αποτελεί προτεραιότητα της Περιφέρειας που αφορά κυρίως στους κλάδους στους οποίους παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα. Η ενίσχυση των ερευνητικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων, οι οποίες παρουσιάζουν ενδιαφέρον για επένδυση σε συναφείς δραστηριότητες όπως καταδεικνύεται τόσο από τα στατιστικά δεδομένα που προαναφέρονται όσο και από τις διαδικασίες υλοποίησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, θα συμβάλει στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων για έρευνα και ανάπτυξη στην Περιφέρεια. Η ενσωμάτωση καινοτομιών στις λειτουργίες των επιχειρήσεων θα συμβάλουν στην αύξηση του αριθμού των καινοτόμων επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

Περαιτέρω, η ενίσχυση των ΜΜΕ της ΠΣΤΕ θα επιδιωχθεί στην κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού των παραγωγικών τους διαδικασιών και της ενίσχυσης της απασχόλησης.

Σημαντική προτεραιότητα για την ΠΣΤΕ αποτελεί η επέκταση της χρήσης των ΤΠΕ τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από τον δημόσιο τομέα της οικονομίας. Η πρόσφατη προκήρυξη σχετικά με τη εισαγωγή ΤΠΕ στις ΜΜΕ της Περιφέρειας αντιμετώπισε υψηλή ζήτηση καταδεικνύοντας τις ανάγκες οι οποίες διαπιστώνονται στον τομέα. Η περαιτέρω ενίσχυση των επενδύσεων των επιχειρήσεων σε ΤΠΕ θα συμβάλει στην μείωση της απόστασης των επιχειρήσεων της Περιφέρειας από τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς μέσους, όσον αφορά την ενσωμάτωση και χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής.

Η βελτίωση της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας και του ευρύτερου πληθυσμού σε δημόσιες υπηρεσίες με χρήση των ΤΠΕ αποτελεί μία εθνική προτεραιότητα, η οποία προϋποθέτει τον εκσυγχρονισμό των αντίστοιχων συστημάτων του Δημόσιου τομέα και την επίτευξη της μεταξύ τους διαλειτουργικότητας. Στον τομέα αυτό η ΠΣΤΕ θα ενταχθεί στον υπό διαμόρφωση εθνικό προγραμματισμό.

Οι παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του στόχου πολιτικής θα σχεδιαστούν σε συμπληρωματικότητα με παρεμβάσεις στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού, επιδιώκοντας την βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα σχετικά με την έρευνα και τη χρήση ΤΠΕ, αντιμετωπίζοντας έτσι την χαμηλή εξειδίκευση του δυναμικού της περιφέρειας και συμβάλλοντας στη σύνδεση των δράσεων για τη βελτίωση των δεξιοτήτων με τις πραγματικές ανάγκες της παραγωγικής διάρθρωσης της Περιφέρειας.

Μία πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων

Κατά την νέα προγραμματική περίοδο, στον τομέα της **ενέργειας**, προτεραιότητα για την ΠΣΤΕ αποτελεί η ολοκλήρωση του έργου «Κατασκευή δικτύου φυσικού αερίου μέσης και χαμηλής πίεσης για την παροχή του σε αστικές και επιχειρηματικές περιοχές», προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 21.222.000 ευρώ και συνολικού προϋπολογισμού 50,0 εκ. €, το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη στο πλαίσιο του ΠΕΠ 2014-20.

Γενικότερα, όσον αφορά την πρόληψη και αντιμετώπιση των συνεπειών της **κλιματικής αλλαγής** θα επιδιωχθεί η προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης τόσο στον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο τομέα, μετά την διαπίστωση της υψηλής ζήτησης που παρουσιάζουν οι παρεμβάσεις σε ιδιωτικά κτίρια και παράλληλα την επίλυση των θεσμικών προβλημάτων που αντιμετώπιζαν μέχρι πρόσφατα οι παρεμβάσεις σε δημόσια κτίρια. Προτεραιότητα επίσης αποτελούν οι επενδύσεις σε υποδομές για την προαγωγική της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές με στόχο την κάλυψη του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας που αντιμετωπίζει συναφείς κινδύνους.

Περαιτέρω, σε συνδυασμό με εθνικές στρατηγικές και τον σχεδιασμό αντίστοιχων παρεμβάσεων σε εθνικό επίπεδο θα γίνει ο σχεδιασμός και εξειδίκευση των παρεμβάσεων της ΠΣΤΕ για την Προώθηση της μετάβασης σε μια **κυκλική οικονομία**.

Σημειώνεται ότι η γενικότερη στρατηγική της Περιφέρειας στον **τομέα της διαχείρισης υδάτων** και των **υγρών αποβλήτων** θα σχεδιαστεί σε εναρμόνιση με τις αντίστοιχες εθνικές στρατηγικές και τα συναρμόδια Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, στο πλαίσιο της ανάγκης κάλυψης των υποχρεώσεων της χώρας έναντι του κοινοτικό κεκτημένου στον τομέα αυτό.

Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων

Κύριος στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας παραμένει η ολοκλήρωση των Διευρωπαϊκής και Διαπεριφερειακής σημασίας πλέγματος δικτύων και κόμβων συνδυασμένων μεταφορών και έχει πρωτεύουσα σημασία κατά την τρέχουσα και επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Στο επίπεδο του περιφερειακού σχεδιασμού κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 ειδικότερες προτεραιότητες της Περιφέρειας αποτελούν:

- ♦ Η ολοκλήρωση του έργου «Βελτίωση Οδικού Άξονα Λαμία – Ιτέα – Αντίρριο, Τμήμα: Τέλος Παράκαμψης Γραβιάς - Ισόπεδος Κόμβος Μεταλλείων Βωξίτη», προϋπολογισμού € 15,0 εκ. το οποίο έχει ενταχθεί κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.
- ♦ Το έργο του Οδικού Άξονα Εύβοιας (τμήμα Λέπουρα – Παραλία Οξυλίθου),, το οποίο βρίσκεται κατά την τρέχουσα περίοδο σε φάση ωρίμανσης. Ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός του έργου είναι € 18,0 εκ.

Περαιτέρω, έργα που αφορούν στην αναβάθμιση των συνδέσεων της ΠΣΤΕ με τα ΔΕΔ-Μ είναι άμεσα εξαρτημένα και από τη συνολική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των δικτύων αυτών (π.χ. ολοκλήρωση σιδηροδρομικού ΠΑΘΕ, σύνδεση με πολυτροπικούς κόμβους μεταφορών κλπ), όπως σχεδιάζονται και υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο και θα εξειδικευθούν και θα υλοποιηθούν σύμφωνα με τον αντίστοιχο εθνικό προγραμματισμό.

Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού πυλώνα των κοινωνικών δικαιωμάτων

Η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής προϋποθέτει την υλοποίηση ενός πλέγματος παρεμβάσεων οι οποίες συνδυασμένα επιδιώκουν την κάλυψη αναγκών διαφορετικών ομάδων του πληθυσμού.

Η βελτίωση της **πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς**, για το σύνολο του πληθυσμού της περιφέρειας που

αντιμετωπίζει προβλήματα πρόσβασης αποτελεί κεντρική προτεραιότητα της ΠΣΤΕ στον τομέα αυτό για τη νέα προγραμματική περίοδο. Η στρατηγική αποδίδει έμφαση στη στήριξη των ομάδων που βρίσκονται κάτω από το όριο ή κινδυνεύουν με **φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό** και ενσωματώνει δράσεις για ειδικές πληθυσμιακές ομάδες όπως είναι τη προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών που κινδυνεύουν από τη φτώχεια, παρεμβάσεις για την βελτίωση της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες των ατόμων με αναπηρία, των μεταναστών και των προσφύγων, ή άλλων ομάδων.

Η βελτίωση των συνθηκών για την αύξηση της ενεργοποίησης του γυναικείου πληθυσμού της Περιφέρειας στην αγορά εργασίας αποτελεί προτεραιότητα η οποία θα αντιμετωπισθεί στο πλαίσιο των ευρύτερων εθνικών πολιτικών που θα εφαρμοστούν κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

Εξίσου σημαντική προτεραιότητα για την ΠΣΤΕ αποτελεί η αντιμετώπιση των προβλημάτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας που αντιμετωπίζουν σήμερα ιδιαίτερα οι νέοι και οι γυναίκες και κατά συνέπεια ο περιορισμός της μακροχρόνιας ανεργίας για αυτές τις ομάδες του πληθυσμού. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει την διαμόρφωση ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, σε άμεση συνάρτηση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Στον τομέα της **Υγείας** έμφαση αποδίδεται στη συμπλήρωση των παρεμβάσεων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου στον τομέα της πρωτοβάθμιας υγείας και με προτεραιότητα την κάλυψη των αναγκών των περισσότερο απομακρυσμένων περιοχών της Περιφέρειας. Η συνέχιση παρεμβάσεων που αφορούν σε ειδικές ανάγκες στους τομείς της ψυχικής υγείας και των εξαρτήσεων θα εξετασθεί σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων παρεμβάσεων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και του εθνικού σχεδιασμού σε αυτούς τους τομείς.

Στον τομέα της **Εκπαίδευσης**, προτεραιότητα αποδίδεται στην ολοκλήρωση των έργων βελτίωσης των υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με την καταγραφή που έχει διενεργήσει η Περιφέρεια αλλά και στην κάλυψη των αναγκών των νέων Πανεπιστημιακών τμημάτων που λειτουργούν στην Περιφέρεια μετά την λήψη αποφάσεων από το Υπουργείο Παιδείας αναφορικά με τον αριθμό και την χωροταξική κατανομή των ΑΕΙ στην Περιφέρεια .

Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών

Όπως προαναφέρεται η καθυστέρηση υλοποίησης των ΟΧΕ και ΒΑΑ στην ΠΣΤΕ κατά την τρέχουσα προγραμματική καθυστερεί την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και κατά συνέπεια επιβάλλει τη επιμονή στους στόχους της χωρικής ανάπτυξης όπως αυτοί έχουν προσδιορισθεί.

Ιδιαίτερη προτεραιότητα αποδίδεται στη χωρική ενότητα της ΛΑΠ Ασωπού, όπου απαιτείται η ολοκληρωμένη παρέμβαση με ειδικότερους στόχους:

1. Περιβαλλοντική, Αστική και Κοινωνική Αναζωογόνηση και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής
2. Περιβαλλοντική Αποκατάσταση και Εξυγίανση της «Άτυπης Βιομηχανικής Συγκέντρωσης» και Επιχειρηματική Αναζωογόνηση
3. Συνοδευτικές Υποδομές και Δίκτυα Υποστήριξης της Περιβαλλοντικής Αποκατάστασης, Εξυγίανσης και βελτίωσης της ελκυστικότητας και ανταγωνιστικότητας
4. Μηχανισμοί και Εργαλεία Παρακολούθησης και Υποστήριξης της Εφαρμογής των Παρεμβάσεων Περιβαλλοντικής Εξυγίανσης, Αστικής και Κοινωνικής Αναζωογόνησης και Διακυβέρνησης

Οι παρεμβάσεις θα επιδιώξουν τη δημιουργία ενός βιώσιμου οργανωτικού και χρηματοδοτικού πλαισίου για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των από ετών πολλαπλών διαστάσεων προβλημάτων που έχουν παγιωθεί μακροπρόθεσμα στην ευρύτερη περιοχή και τα οποία αφορούν στα χωροταξικά χαρακτηριστικά (έλλειψη σχεδιασμού και υποδομών), αναπτυξιακά χαρακτηριστικά (μη ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, περιορισμένο όφελος τοπικής οικονομίας), κοινωνικές επιπτώσεις (χαμηλό επίπεδο διαβίωσης, ανεργία, αστική υποβάθμιση), περιβαλλοντικά προβλήματα (σημαντική περιβαλλοντική υποβάθμιση με συνεχιζόμενη ρύπανση), υποβάθμιση αγροτικής παραγωγής (μείωση παραγωγής λόγω δυσπιστίας καταναλωτών εξαιτίας της ρύπανσης).

Περαιτέρω, η εξέλιξη των παρεμβάσεων κατά την τρέχουσα περίοδο όσον αφορά τις υλοποιούμενες **Στρατηγικές ΒΑΑ** και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από αυτές θα επιτρέψουν τον σχεδιασμό των νέων στρατηγικών για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Οι στρατηγικές ΟΧΕ και ΒΑΑ που θα σχεδιασθούν, όπως τονίζεται από τις Συστάσεις της Επιτροπής για την Ελλάδα (Ιούνιος 2019) θα στοχεύουν συνδυασμένα στην κοινωνική ένταξη, στην ενσωμάτωση των μεταναστών, στην απόκτηση δεξιοτήτων για τη μείωση της ανεργίας, και σε πολιτιστικές δραστηριότητες για την αύξηση της ελκυστικότητας των μειονεκτικών περιοχών. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων μέσω ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικής ανάπτυξης θα μεγιστοποιήσει τις πιθανότητες επίτευξης των καλύτερων δυνατών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων.

4. ΑΝΑΓΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ Π.Ε.Π. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις ενδεικτικές ανάγκες χρηματοδότησης της ΠΣΤΕ (σε επίπεδο ΠΕΠ) για τη νέα προγραμματική περίοδο ανά Στόχο Πολιτικής. Σχετικά με τα δεδομένα του Πίνακα σημειώνεται ότι:

- ♦ Στις χρηματοδοτικές ανάγκες της Περιφέρειας δεν περιλαμβάνεται εκτίμηση για έργα που θα υλοποιηθούν κατά τη νέα προγραμματική περίοδο με χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής στο πλαίσιο των Στόχων Πολιτικής (2) και (3) σε τομείς όπως οι μεταφορές, τα υγρά και στερεά απόβλητα, σε εφαρμογή εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών από Τομεακά Προγράμματα, όπως αυτά θα διαμορφωθούν κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.
- ♦ Παρεμβάσεις των Στόχων Πολιτικής (1), (2) και (4) θα υλοποιηθούν στις περιοχές παρέμβασης που θα ορισθούν στο πλαίσιο των Σχεδίων Βιώσιμης και Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης του Στόχου Πολιτικής (5).

ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΤΑΜΕΙΟ	ΑΝΑΓΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ (Νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027)	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ (Για Στόχο Πολιτικής 1 & 2)
1. Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού.	ΕΤΠΑ	85.000.000	35.0 %
2. Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων	ΕΤΠΑ	73.000.000	30,0%
3. Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων»	ΕΤΠΑ	38.000.000	
4. Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.	ΕΤΠΑ	32.000.000	
	ΕΚΤ+	57.000.000	
5. Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.	ΕΤΠΑ	15.000.000	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΠΑ		243.000.000	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤ+		57.000.000	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		300.000.000	